

บทที่ 2

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การออกแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง(experimental research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของกลุ่มจิตสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในชีวิตของนักเรียนปกติ และนักเรียนที่มีความพิการ โดยศึกษา ระหว่างนักเรียนปกติที่เข้ากลุ่มจิตสัมพันธ์ กับนักเรียนที่มีความพิการที่เข้ากลุ่มจิตสัมพันธ์ การวิจัย ใช้รูปแบบการทดลองแบบทดสอบก่อนและหลังการทดลอง โดยมีกลุ่มควบคุม(randomize pretest – posttest control group design)

2. กลุ่มตัวอย่างและการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1. นักเรียนปกติ ประกอบด้วย นักเรียนปกติที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการอาชีพนวมินทรราชูทิศ ปีการศึกษา 2541 จำนวน 16 คน มีรายละเอียดดังนี้

1. ระดับการศึกษา คือ ระดับประโยควิชาชีพ (ปวช) ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 สาขาอิเล็กทรอนิกส์
2. เพศชาย 13 คน และเพศหญิง 3 คน
3. อายุเฉลี่ย 17 ปี

กลุ่มที่ 2 นักเรียนที่มีความพิการ ประกอบด้วยนักเรียนที่มีความพิการที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนอาชีพพระมหาไถ่ พัทยา ปีการศึกษา 2541 จำนวน 16 คน มีรายละเอียดดังนี้

1. ระดับการศึกษา คือ วิชาชีพอิเล็กทรอนิกส์
2. เพศชายทั้ง 16 คน
3. อายุเฉลี่ย 23 ปี

2.2 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1 นักเรียนปกติ ผู้วิจัยมีวิธีการคัดเลือกดังนี้

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนปกติที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการอาชีพนวมินทรราชูทิศ ปีการศึกษา 2541 จำนวน 61 คน ตอบแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตที่ผู้วิจัยปรับปรุงขึ้น
2. ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนแบบวัดทั้ง 61 ชุด จากนั้นหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
3. คัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนความพึงพอใจในชีวิตต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ที่ระดับ 0.5 SD ได้แก่ผู้ที่มีคะแนนต่ำกว่า 87 คะแนน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ง ตารางที่ 15)ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 20 คน
4. ผู้วิจัยนัดประชุมกับนักเรียนปกติทั้ง 20 คน เพื่ออธิบายถึงการเข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์และประโยชน์จากการเข้ากลุ่มจิตสัมพันธ์จากนั้นสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการทดลอง ซึ่งนักเรียนทั้ง 20 คนมีความสมัครใจในการเข้าร่วมการทดลอง
5. แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน รวมจำนวน 16 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยกลุ่มทดลองเข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์

กลุ่มที่ 2. นักเรียนที่มีความพิการผู้วิจัยมีวิธีการคัดเลือกดังนี้

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนที่มีความพิการที่มีความพิการที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่ พัทยา ปีการศึกษา 2541 จำนวน 57 คน ตอบแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตที่ผู้วิจัยปรับปรุงขึ้น
2. ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนแบบวัดทั้ง 57 ชุด จากนั้นหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
3. คัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนความพึงพอใจในชีวิตต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ที่ระดับ 0.5 SD ได้แก่ผู้ที่มีคะแนนต่ำกว่า 81 คะแนน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ง ตารางที่ 16)ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 17 คน
4. ผู้วิจัยนัดประชุมกับนักเรียนที่มีความพิการทั้ง 17 คน เพื่ออธิบายถึงการเข้ากลุ่มจิตสัมพันธ์ และประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์ จากนั้นสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมกลุ่มซึ่งนักเรียนทั้ง 17 คน มีความสมัครใจในการเข้าร่วมการทดลอง
5. แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 8 คน รวมจำนวน 16 คนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยกลุ่มทดลองเข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์

สำหรับเหตุผลที่ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการดังกล่าว เพราะ

1. ผู้วิจัยต้องการควบคุมให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความพิการมีระดับการศึกษาที่ใกล้เคียงกันมากที่สุดแต่ต้องยึดนักเรียนที่มีความพิการเป็นหลักก่อนเพราะนักเรียนที่มีความพิการที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมีจำนวนน้อย โรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่ พัทยา เป็นโรงเรียนที่รับเฉพาะผู้ที่มีความพิการเข้าศึกษาวิชาชีพ ได้แก่ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์ ซึ่งจำนวนของนักเรียนสาขาอิเล็กทรอนิกส์มีจำนวนมากพอที่จำใช้ในการศึกษาวิจัยได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกผู้ที่ศึกษาในสาขาอิเล็กทรอนิกส์

2. อายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างต่างกัน คือนักเรียนปกติ อายุเฉลี่ย 17 ปี ส่วนนักเรียนที่มีความพิการอายุเฉลี่ย 23 ปี เนื่องจากอายุเป็นสิ่งที่ควบคุมได้ยาก เพราะโรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่ พัทยา รับผู้ที่มีความพิการเข้าศึกษาโดยพิจารณาที่การศึกษาขั้นต่ำเป็นเกณฑ์ ดังนั้นจึงมีผู้ที่มีอายุต่างกันมาเรียน ในขณะที่นักเรียนระดับ ประโยควิชาชีพ (ปวช) โดยทั่วไปจะมีอายุ 16-18 ปี ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้จึงมีอายุต่างกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกผู้ที่มีคะแนนความพึงพอใจในชีวิตต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย 0.5 SD เป็นหลัก

3. เพศของกลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มตัวอย่างนักเรียนปกติ ประกอบด้วยนักเรียนทั้งชายและหญิง ส่วนนักเรียนที่มีความพิการประกอบด้วยเพศชายทั้งหมด ในจุดนี้เป็นเพราะสาขาวิชาที่นักเรียนศึกษาจึงทำให้สัดส่วนของเพศชายมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกผู้ที่มีคะแนนความพึงพอใจในชีวิตต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย 0.5 SD เป็นหลัก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ แบบวัดความพึงพอใจในชีวิตที่ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตดัชนีบ่งชี้ชุด เอ (Life Satisfaction Index A) ของนิวการ์เทินและคณะ (Neugarten, et al., 1961) ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนก่อนนำไปใช้จริง

1. แบบวัดความพึงพอใจในชีวิตของนิวการ์เทิน

นิวการ์เทิน (Neugarten) มีความสนใจศึกษาถึงความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ และต้องการทราบว่าผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในชีวิตหรือไม่อย่างไร เขาเริ่มด้วยการทบทวนวรรณกรรมต่างๆที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิต จากนั้นเขาจึงคิดที่จะพัฒนาแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตขึ้น โดยมีจุดประสงค์ 2 ประการ คือ ประการแรก เพื่อวัดการประสบความสำเร็จของผู้สูงอายุ และประการที่สอง เพื่อสร้างเครื่องมือชนิดที่สั้นและง่ายต่อการนำไปใช้ ต่อไปนี้จะกล่าวถึงพัฒนาการในการสร้างแบบวัดของนิวการ์เทิน

1. มาตรวัดความพึงพอใจในชีวิต (Life Satisfaction Rating= LSR)

นิวการ์เทินและคณะเริ่มต้นงานวิจัยนี้ด้วยการสร้างมาตรวัดความพึงพอใจในชีวิต (LSR) ผู้วิจัยบอกกล่าวถึงความเป็นมาของมาตรวัดความพึงพอใจในชีวิตตามลำดับ คือ 1.กลุ่มตัวอย่าง 2. การหาองค์ประกอบของความพึงพอใจในชีวิต 3.การกำหนดคะแนนสำหรับข้อกระทงในแต่ละองค์ประกอบ และ 4. คุณภาพของมาตรวัดความพึงพอใจในชีวิต ดังจะกล่าวถึงในรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง

นิวการ์เทินสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจในชีวิตกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุ โดยกลุ่มตัวอย่างที่นิวการ์เทินศึกษาในครั้งนี้สามารถแยกตามอายุ เพศ และชนชั้นทางสังคมได้ดังนี้ 1) สูงกว่าชนชั้นกลาง ได้แก่ นักธุรกิจ และผู้เชี่ยวชาญในแขนงต่างๆ 2) ต่ำกว่าชนชั้นกลาง ได้แก่ ผู้ที่ทำงานในหน่วยงานต่างๆในระดับเจ้าหน้าที่ 3) สูงกว่าชนชั้นล่าง ได้แก่ ผู้ที่ทำงานระดับปฏิบัติการ

2. การหาองค์ประกอบของความพึงพอใจในชีวิต

ในการหาองค์ประกอบของความพึงพอใจในชีวิตนั้น นิวการ์เทินและคณะใช้วิธีการสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างให้ได้มากที่สุด ข้อมูลที่สัมภาษณ์ประกอบด้วย การถามถึงรายละเอียดต่างๆในชีวิตประจำวัน กิจกรรมที่ทำในวันหยุด ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน รายได้ อาชีพ ศาสนา กิจกรรมการกุศล ทัศนคติ เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ การเจ็บป่วย ความตาย เป็นต้น

ท้ายที่สุด จึงได้องค์ประกอบของความพึงพอใจในชีวิต 5 องค์ประกอบ คือ 1) ความกระตือรือร้น (zest for life) 2) ความตั้งใจและอดทนในการดำเนินชีวิต (resolution and fortitude) 3) ความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายที่ต้องการและที่ได้รับ (congruence between desired and achieved goals) 4) อคติในทัศนคติทางบวก (positive self concept) และ 5) ระดับอารมณ์ (mood tone)

3. การกำหนดคะแนนความพึงพอใจในชีวิต

เมื่อได้องค์ประกอบของความพึงพอใจในชีวิตแล้วนิวการ์เห็นนำองค์ประกอบมาสร้างเป็นมาตรวัดเพื่อวัดคุณสมบัติของแต่ละองค์ประกอบของความพึงพอใจในชีวิต โดยกำหนดการให้คะแนนไปที่ละองค์ประกอบ ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ องค์ประกอบที่เป็นองค์ประกอบในการประเมินนั้นมีดังนี้

3.1 องค์ประกอบที่ 1 ความกระตือรือร้นในชีวิต (Zest for life)

การให้คะแนนจะถือเกณฑ์ความกระตือรือร้นเป็นหลัก และความกระตือรือร้นนั้นจะพิจารณาจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น การคบหากับบุคคลที่หลากหลาย การมีความคิดที่หลากหลายในใจ ซึ่งไม่ใช่แต่จะเป็นการทำกิจกรรมที่ต้องเข้าไปร่วมกับผู้อื่นหรือได้รับการยอมรับทางสังคมเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการรักที่จะนั่งทำงานอดิเรกอยู่กับบ้าน ซึ่งการกระทำเช่นนี้จะได้คะแนนสูงมากพอๆกับกิจกรรมการออกสังคม ดังนั้นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ด้วยความกระตือรือร้น จะได้คะแนนในองค์ประกอบของความกระตือรือร้นสูง ในทางตรงข้าม หากตอบประเด็นการเข้าร่วมกิจกรรมในลักษณะขาดความกระตือรือร้นหรือขาดความสนใจในกิจกรรมนั้นๆ จะได้คะแนนในองค์ประกอบของความกระตือรือร้นต่ำ เช่น “ฉันต้องบังคับตนเองให้ทำสิ่งต่างๆ” ซึ่งหมายถึงการขาดความหมายในการทำสิ่งต่างๆและ รู้สึกไม่สนุก

การกำหนดคะแนนในองค์ประกอบนี้คะแนนแต่ละคำมีความหมายดังนี้

คะแนน 5 คะแนน หมายถึง การพูดถึงกิจกรรมหลายๆอย่างของผู้ตอบ และการมีสัมพันธภาพต่างๆ อย่างกระตือรือร้น เขาแสดงความรู้สึกว่า ขณะนี้เป็นเวลาที่ดีที่สุดในชีวิต แสดงความรักที่จะทำสิ่งต่างๆ แม้กระทั่งการยินดีที่ได้อยู่บ้าน มีการลงมือทำกิจกรรมใหม่ๆ พร้อมทั้งจะรู้จักเพื่อนใหม่ แสวงหาการที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น แสดงให้เห็นถึงความสุข สนุกสนานในทุกแง่มุมของชีวิต

คะแนน 4 คะแนน หมายถึง การแสดงถึงความกระตือรือร้นของผู้ตอบ แต่มีข้อจำกัดว่า มีความสนใจพิเศษๆ เพียง 1 หรือ 2 อย่าง เขามีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลา เขาอาจจะแสดงความผิดหวัง หรือความโกรธ เมื่อสิ่งต่างๆ ผิดพลาด และทำให้ตนเองไม่มีความสุขในชีวิต เขาแสดงการมีการวางแผนในการทำสิ่งต่างๆไว้ล่วงหน้า แม้ว่าจะเป็นเพียงแผนระยะสั้นก็ตาม

คะแนน 3 คะแนน หมายถึง การไม่สนใจในการใช้ชีวิต ดูราวกับว่าไม่มี ความพึงพอใจในสิ่งต่างๆ ที่ตนเองทำ เขาจะแสวงหาความสบาย แต่ก็ยังมีข้อจำกัด บางครั้งอาจจะไม่ เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือไม่พบปะผู้คน

คะแนน 2 คะแนน หมายถึง การรับรู้ว่าคุณชีวิตส่วนใหญ่ของตนเองน่าเบื่อ บางทีคือการบ่นว่าเหนื่อยแล้ว รู้สึกเมื่อกับสิ่งต่างๆ ถ้ามีการทำกิจกรรมก็พบว่ามีความหมายต่อตนเองน้อยหรือไม่ค่อยจะสนุกกับมัน

คะแนน 1 คะแนน หมายถึง ผู้ที่มีชีวิตอยู่แบบอยู่ไปวันๆ ไม่ได้คิดว่าการ กระทำอะไรจะมีคุณค่า

3.2 องค์ประกอบที่ 2 ความตั้งใจและอดทนในการดำเนินชีวิต (Resolution and fortitude)

การกำหนดคะแนนจะถือการยอมรับในชีวิตของคนเป็นหลัก การที่บุคคล ยอมรับชีวิตของคนโดยถือเป็นความรับผิดชอบนั้นทำให้เมื่อใดที่เขารู้สึกว่าชีวิตของเขามีปัญหามาก ก็จะทำให้เขาสิ้นหวังอยู่ได้ ดังนั้นผู้ตอบที่ตอบในลักษณะยอมรับในชีวิตของคน ยินดีที่จะเผชิญสิ่งที่ ผ่านเข้ามาในชีวิตโดยไม่หนี หรือปฏิเสธ จะเป็นผู้ที่ได้คะแนนสูง ในทางตรงข้าม ผู้ที่มักจะตำหนิ ตัวเอง ถูกกดดันเอง เมื่อมีปัญหาหรือความล้มเหลวในชีวิตก็ลงโทษตนเอง หรือโทษผู้อื่น จะได้ คะแนนต่ำ เพราะแสดงถึงการไม่รับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง

การกำหนดคะแนนในองค์ประกอบนี้คะแนนแต่ละคำมีความหมายดังนี้

คะแนน 5 คะแนน หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกว่าถึงที่ตนเองกระทำมีความ หมาย มีการทำสิ่งต่างๆ ซ้ำแล้วซ้ำเล่าโดยไม่ยอมย่อท้อ ไม่เลิกล้มจนกว่าจะประสบความสำเร็จ การ ได้คะแนนตามเกณฑ์ต้องแสดงถึงการมีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีความพยายามที่จะทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง และไม่คิดที่จะเปลี่ยนแปลงอดีตของตน

คะแนน 4 คะแนน หมายถึง การที่บุคคลสามารถยอมรับได้กับ ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นมีความพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อชีวิตของตน โดยไม่บ่นหรือโทษใครที่ทำให้เกิดเหตุการณ์บางอย่างอาจมีบ้างในบางครั้งที่เขาจะพูดว่า ถ้ามองชีวิตในแง่ดีก็จะพบสิ่งดีๆ

คะแนน 3 คะแนน หมายถึง การที่บุคคลมองว่าการใช้ชีวิตเป็นเรื่องยากลำบาก ซึ่งสังเกตได้จากคำพูดเช่น “ชีวิตก็ต้องมีขึ้นมีลง” บางครั้งอาจขึ้นถึงขีดสูงสุด แต่บางครั้งก็ตกต่ำสุด และเมื่อเกิดความผิดพลาดหรือล้มเหลวในชีวิต เขาจะโทษตัวเองบ้างหรือโทษผู้อื่นบ้าง

คะแนน 2 คะแนน หมายถึง ความรู้สึกที่ว่า สิ่งที่คุณทำนั้นไม่ดี เพราะไม่เคยประสบความสำเร็จเลยทั้งในอดีตและปัจจุบัน เขามีความรู้สึกว่าชีวิตของเขาเป็นคนอื่นแตกต่างกันมาก กล่าวคือชีวิตของเขามีแต่จะแย่งๆ หรือบางครั้ง เขาอาจบ่นว่า “ฉันทำงานหนักมาตลอดแต่ไม่เห็นได้อะไรตอบแทนเลย”

คะแนน 1 คะแนน หมายถึง การที่บุคคลพูดถึงความผิดพลาดที่ยิ่งใหญ่ แต่เป็นไปในลักษณะที่ไม่ยอมรับในความผิดพลาดนั้น และมักจะกล่าวว่า ตนเองไม่ได้เป็นต้นเหตุ นอกจากนี้เขายังมีความรู้สึกที่ว่า ตนเองมักไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น เขามีความหนักใจกับชีวิต และมักตำหนิตนเองอย่างมาก

3.3 องค์ประกอบที่ 3 ความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายที่ต้องการและที่ได้รับ (Congruence between desired and achieved goals)

การกำหนดคะแนนจะถือตามเกณฑ์ของความรู้สึกที่ว่าบุคคลมีความรู้สึกประสบความสำเร็จในชีวิตตามเป้าหมายที่ตั้งไว้เป็นหลัก ซึ่งเป้าหมายที่ตั้งไว้ จะเป็นอะไรก็ตาม เขาจะให้ความสำคัญเสมอ ตัวอย่างของการได้รับการประเมินให้ได้คะแนนสูง คือการที่บุคคลแสดงความรู้สึกที่ว่า “ฉันไม่เคยกระทำความผิดจนถูกจองจำเลย” หรือ “ฉันสามารถส่งลูกเรียนมหาวิทยาลัยได้” ส่วนการกำหนดคะแนนต่ำจะให้แก่ความรู้สึกที่ว่าตนเองเป็นคนที่ไม่โชคดี โอกาส เช่น อาจจะพูดว่า “ฉันไม่เคยพอใจกับงานที่ทำเลย” หรือ “ฉันต้องการเป็นแพทย์แต่ก็ไม่ได้เป็น”

การกำหนดคะแนนในองค์ประกอบนี้คะแนนแต่ละค่ามีความหมายดังนี้

คะแนน 5 คะแนน หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่ว่า ตนเองประสบความสำเร็จในสิ่งที่ต้องการ เขาสามารถบรรลุเป้าหมาย หรือกำลังจะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

คะแนน 4 คะแนน หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่ว่า บางครั้งก็ผิดหวังกับการเสียโอกาสบ้างในชีวิต เช่น จากคำพูดที่ว่า “บางทีฉันน่าจะมีโอกาสที่ดีกว่านี้” เขาประเมินความสำเร็จของตนเองว่าอยู่ในระดับพอใช้

คะแนน 3 คะแนน หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่เขารู้สึกว่าโอกาสที่เขาประสบความสำเร็จมีเท่ากับโอกาสของความล้มเหลว เขามักจะมีคำพูดที่แสดงถึงความรู้สึกว่าตนเองไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่น “ถ้าเกิดใหม่ได้ฉันจะทำในสิ่งที่ต่างจากที่เคยทำ”

คะแนน 2 คะแนน หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่รู้สึกผิดหวังในการพลาดโอกาสครั้งสำคัญในชีวิต แต่ก็รู้สึกดีที่อย่างน้อยก็ประสบความสำเร็จ 1 อย่างในชีวิต

คะแนน 1 คะแนน หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่รู้สึกว่าผิดหวัง รู้สึกว่าตนเองพลาดโอกาสส่วนใหญ่ในชีวิต

3.4 องค์ประกอบที่ 4 อคติทัศนคติทางบวก (Positive self concept)

ในองค์ประกอบนี้ หมายถึงการที่บุคคลมีความคิดเกี่ยวกับตนเองในแง่ที่ร่างกาย จิตใจ และสังคมดี ในองค์ประกอบนี้การได้คะแนนสูง หมายถึงการเป็นผู้ที่มีระเบียบเรียบร้อย และน่าดึงดูดใจ และหมายถึง การมีแนวคิดเกี่ยวกับตนเองว่าเป็นคนฉลาด นุ่มนวล อ่อนหวาน มีความรู้สึกภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง การมีความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ามีแต่ความโชคดี และหมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่ว่าตนเองมีความสำคัญต่อผู้อื่น ถ้ามีลักษณะดังกล่าวมาข้างต้น จะได้รับการประเมินให้ได้คะแนนสูง ส่วนคะแนนต่ำ จะหมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่ว่าตนเองแก่ อ่อนแอ เจ็บป่วย ไร้สมรรถภาพ มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นภาระของผู้อื่นและเขามักจะพุดถูกตนเองหรือบางทีก็ถูกผู้อื่น

การกำหนดคะแนนในองค์ประกอบนี้คะแนนแต่ละคำมีความหมายดังนี้

คะแนน 5 คะแนน หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่ว่าตนเองอยู่ในภาวะที่ดีที่สุดเช่น ตอนนี้ตนได้ทำงานที่ดีกว่าเมื่อก่อน หรือไม่มีช่วงเวลาไหนที่ดึกว่านี้อีกแล้ว เป็นการคิดถึงตนเองในลักษณะที่ว่า ตนเองฉลาด นุ่มนวล อ่อนหวาน มีร่างกายแข็งแรง และเป็นที่น่าดึงดูดใจ มีความรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อผู้อื่นและยังรู้สึกว่าตนเองมีสิทธิในการควบคุมตนเองได้

คะแนน 4 คะแนน หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่ว่าตนเองเป็นคนโชคดีมาก มีความแน่ใจว่าตนเองสามารถเผชิญกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดได้ เขามักจะมีคำพูดเช่น

“ ฉันสามารถทำในสิ่งที่ฉันต้องการได้โดยที่ฉันไม่ต้องบังคับตัวเองมากเกินไป” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถที่เขาสามารถควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้

คะแนน 3 คะแนน หมายถึง การที่บุคคลเข้าใจตนเองว่าตนเองสามารถทำบางสิ่งบางอย่างได้อย่างน้อยที่สุดก็ 1 อย่าง เขายังมีข้อสงสัยเกี่ยวกับตนเองในด้านอื่นๆ เขารู้สึกว่าตนเองขาดพลังแบบหนุ่มสาว แต่ก็ยอมรับได้ เขารู้สึกว่าตนเองเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ นอกจากนี้ เขายังมีความรู้สึกว่าเขาอายุมากขึ้นและเขารู้สึกว่าสุขภาพของเขาอยู่ในเกณฑ์ดี

คะแนน 2 คะแนน หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกว่าคนอื่นดูถูกตนเอง

คะแนน 1 คะแนน หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลรู้สึกว่าตนเองแก่ รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นภาระแก่ผู้อื่น

3.5 องค์ประกอบที่ 5 ระดับอารมณ์ (Mood tone)

ในองค์ประกอบนี้หมายถึงการที่มีความสุข มองโลกในแง่ดี อยู่กับความจริง มีการเปิดเผยเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตของตนในทางบวก ความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต ถ้ามีลักษณะดังกล่าวข้างต้น จะได้รับการประเมินให้ได้คะแนนสูง ในทางตรงข้าม การมีความรู้สึกเศร้า รู้สึกว่าแห้ว รู้สึกไม่พึงพอใจกับชีวิต และการมีอารมณ์เสียและโกรธง่าย ก็จะถูกประเมินให้ได้คะแนนต่ำ

การกำหนดคะแนนในองค์ประกอบนี้คะแนนแต่ละค่ามีความหมายดังนี้

คะแนน 5 คะแนน หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่ว่า ช่วงเวลานี้เป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุดของชีวิต มีความรู้สึกว่าโดยส่วนใหญ่ชีวิตของตนมีแต่ความสุข มีการมองโลกในแง่ดี จนบางครั้งดูเหมือนกับว่าจะมีความสุขเกินความเป็นจริงในสายตาของคนอื่น แต่ก็ไม่ใช้การกระทำที่เสแสร้ง

คะแนน 4 คะแนน หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่ว่าตนเองพบสิ่งที่น่ายินดีในชีวิต รู้สึกถึงความน่ายินดีนั้นและแสดงออกถึงความน่ายินดีนั้น การเป็นคนที่มีอารมณ์ทางบวก และมองโลกในแง่ดี

คะแนน 3 คะแนน หมายถึง การที่บุคคลมีอารมณ์ขันๆตลกๆ เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยทั่วไปก็จะมีอารมณ์ทางบวกแต่ก็มีบ้างที่อารมณ์เสีย

คะแนน 2 คะแนน หมายถึง การที่บุคคลนั้นต้องการความสงบ ความเงียบ โดยทั่วไปจะมีอารมณ์ทางลบ และเก็บกด

คะแนน 1 คะแนน หมายถึง การที่บุคคลมองโลกในแง่ร้าย มีความรู้สึกขมขื่นในชีวิต เป็นคนชอบบ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บ่นว่าเหงา เขามีความรู้สึกเศร้าเกือบตลอดเวลา และเมื่อต้องติดต่อกับผู้อื่นถ้าไม่เป็นไปตามที่ต้องการก็จะรู้สึกโกรธ

4. คุณภาพของมาตรวัดความพึงพอใจในชีวิต

4.1 ความเที่ยง (reliability)

นิวการ์เท็นและคณะตรวจสอบความเที่ยงของมาตรวัดความพึงพอใจในชีวิต โดยใช้วิธีแบ่งครึ่ง (split half method) ได้ค่าความเที่ยงคือ 0.87

4.2 ความตรงตามโครงสร้าง (construct validity)

การหาค่าความตรงตามโครงสร้างนั้น นิวการ์เท็นและคณะใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของความพึงพอใจในชีวิตทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ความกระตือรือร้นในชีวิต องค์ประกอบที่ 2 ความตั้งใจและอดทนในการดำเนินชีวิต องค์ประกอบที่ 3 ความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายที่ต้องการและที่ได้รับ องค์ประกอบที่ 4 อึดมโนทัศน์ทางบวก และองค์ประกอบที่ 5 ระดับอารมณ์ มีค่าสหสัมพันธ์ต่อกันเป็นค่าบวกและปริมาณความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบของความพึงพอใจในชีวิต

องค์ประกอบ	ความตั้งใจและอดทน ในการดำเนินชีวิต	ความสอดคล้อง ระหว่างเป้าหมายที่ ต้องการและที่ได้รับ	อัคมโนทัศน์ทางบวก	ระดับอารมณ์
ความกระตือรือร้นใน ชีวิต	.67	.56	.79	.84
ความตั้งใจและอดทน ในการดำเนินชีวิต		.70	.83	.48
ความสอดคล้อง ระหว่างเป้าหมายที่ ต้องการและที่ได้รับ			.73	.57
อัคมโนทัศน์ทางบวก				.82

1.2 ดัชนีบ่งชี้ความพึงพอใจในชีวิต (The Life Satisfaction Index =LSI)

ในขณะที่มาตรวัดความพึงพอใจในชีวิต (LSR) ดูเหมือนจะมีประโยชน์ในการศึกษา แต่ก็ยังมีข้อจำกัดเนื่องจากต้องใช้การสัมภาษณ์ในระยะเวลายาวนาน ทำให้เกิดความยุ่งยากในการวัดพอควร ดังนั้นนิวการ์เท็นและคณะจึงได้พัฒนาแบบวัดที่เป็นแบบรายงานตนที่ประหยัดเวลาในการทำขึ้น แบบวัดดังกล่าวมี 2 ชุดเรียกว่าดัชนีบ่งชี้ความพึงพอใจในชีวิต ได้แก่ ดัชนีบ่งชี้ความพึงพอใจในชีวิตชุดเอ และ ดัชนีบ่งชี้ความพึงพอใจในชีวิตชุดบี ซึ่งผู้ใช้สามารถใช้แยกกันหรือใช้ร่วมกันก็ได้ ไม่มีข้อกำหนดที่ตายตัว ซึ่งนิวการ์เท็นและคณะมีวิธีสร้างดัชนีบ่งชี้ความพึงพอใจในชีวิตทั้ง 2 ชุด ดังนี้

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง เลือกมาจากผู้ที่เคยผ่านการสัมภาษณ์และการให้คะแนนความพึงพอใจในชีวิต(LSR)มาแล้วโดยคัดเลือกผู้ที่ได้คะแนนสูงและต่ำคละกันไป จำนวน 80 คน

2. สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยคำถามปลายเปิด ข้อกระทงที่ใช้ในการสัมภาษณ์ได้มาจากข้อกระทงที่ใช้สัมภาษณ์เพื่อสร้างมาตรวัดความพึงพอใจในชีวิต (LSR) และมีข้อกระทงบางส่วนนำมาจากมาตรวัดขวัญกำลังใจของคัทเนอร์ (Kutner's Morale Scale) โดยทำการสัมภาษณ์ 4 ครั้ง

3. วิเคราะห์หาคุณภาพของข้อคำถามเป็นรายข้อ (item analysis) จึงได้ข้อกระทงที่มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของความพึงพอใจในชีวิตทั้ง 5 ด้าน ซึ่งมีชื่อว่า ดัชนีบ่งชี้ความพึงพอใจในชีวิตชุดเอ (LSIA) และดัชนีบ่งชี้ความพึงพอใจในชีวิตชุดบี (LSIB)

4. การตรวจหาค่าความตรง (validity)

การหาค่าความตรงทำโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่าง **ดัชนีบ่งชี้**
ความพึงพอใจในชีวิตทั้ง 2 ชุด กับแบบวัดอื่นที่มีการวัดความพึงพอใจในชีวิตเหมือนกัน **ซึ่ง**
ปรากฏค่าสหสัมพันธ์ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างแบบวัดความพึงพอใจในชีวิต

แบบวัด	LSR	LSR-CI	LSIA	LSIB
LSR	-	.64	.55	.58
LSR-CI		-	.39	.47
LSIA			-	.73
LSIB				-

ตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า

- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างมาตรวัดความพึงพอใจในชีวิต (LSR) กับ ดัชนีบ่งชี้ความพึงพอใจในชีวิตชุดเอ (LSIA) มีค่าเท่ากับ 0.55
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างมาตรวัดความพึงพอใจในชีวิต (LSR) กับ ดัชนีบ่งชี้ความพึงพอใจในชีวิตชุดบี (LSIB) มีค่าเท่ากับ 0.58
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างมาตรวัดความพึงพอใจในชีวิต โดยใช้เกณฑ์ของนักจิตวิทยาคลินิก (LSR-CI) กับ ดัชนีบ่งชี้ความพึงพอใจในชีวิตชุดเอ (LSIA) มีค่าเท่ากับ 0.39
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างมาตรวัดความพึงพอใจในชีวิต โดยใช้เกณฑ์ของนักจิตวิทยาคลินิก (LSR-CI) กับ ดัชนีบ่งชี้ความพึงพอใจในชีวิตชุดบี (LSIB) มีค่าเท่ากับ 0.47
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างดัชนีบ่งชี้ความพึงพอใจในชีวิตชุดเอ (LSIA) กับดัชนีบ่งชี้ความพึงพอใจในชีวิตชุดบี (LSIB) มีค่าเท่ากับ 0.73

2. การปรับปรุงแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตเพื่อปรับใช้ในงานวิจัยนี้

เนื่องจากงานวิจัยนี้ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตของนักเรียนที่อยู่ในวัยรุ่นดังนั้น การนำแบบวัดความพึงพอใจในชีวิต (LSI) มาใช้จึงต้องปรับปรุงให้เหมาะกับกลุ่มตัวอย่างแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตทั้ง 2 ชุด คือ ดัชนีบ่งชี้ความพึงพอใจในชีวิตชุดเอ (LSIA) และดัชนีบ่งชี้ความพึงพอใจในชีวิตชุดบี (LSIB) นั้นสามารถเลือกใช้เพียงชุดใดชุดหนึ่งหรือจะใช้ร่วมกันทั้ง 2 ชุดก็ได้เพราะไม่มีข้อกำหนดตายตัว ผู้วิจัยเลือกที่จะนำแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตชุดที่ 1 คือ ดัชนีบ่งชี้ความพึงพอใจในชีวิตชุดเอ (LSIA) มาปรับปรุงเพื่อใช้ในงานวิจัยนี้ เนื่องจากแบบวัดชุดที่ 1 นี้เป็นแบบเลือกตอบจึงสะดวกในการนำไปใช้ สะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล และในการตอบแบบวัดก็ประหยัดเวลา จึงสะดวกสำหรับผู้ตอบแบบวัดด้วย ส่วนผู้วิจัยเห็นว่าแบบวัดชุดที่ 2 คือ ดัชนีบ่งชี้ความพึงพอใจในชีวิตชุดบี (LSIB) จะเป็นแบบสอบถามปลายเปิดซึ่งมีความยุ่งยากในการคิดคะแนนเพราะอาจพบปัญหาหากการตีความคำตอบที่อาจจะไม่ตรงกันทุกครั้งทำให้ผลคะแนนที่ได้ขาดความน่าเชื่อถือ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าเป็นการไม่สะดวกในการนำแบบวัดชุดที่ 2 คือ ดัชนีบ่งชี้ความพึงพอใจในชีวิตชุดบี (LSIB) ไปใช้ นอกจากนั้นแล้วระยะเวลาที่ใช้ในการตอบคำถามปลายเปิดก็ต้องใช้มากอาจทำให้ผู้ตอบเกิดความเบื่อหน่ายเพราะเสียเวลามาก แต่สำหรับผู้วิจัยก็ต้องใช้เวลาในการตรวจด้วยเช่นกัน

2.1 ขั้นตอนในการปรับปรุงแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตของผู้วิจัย

ขั้นที่ 1. ผู้วิจัยแปลแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตดัชนีบ่งชี้ชุดเอทั้ง 20 ข้อ และสร้างข้อกระทงเพิ่มอีก 22 ข้อรวมเป็น 42 ข้อซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับการวัดทางจิตวิทยา 3 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ สุภาพรพรหม โคตรจรัส รองศาสตราจารย์ ดร.โสริช โพธิแก้ว และ อาจารย์ อรัญญา ดุษฎีภักดิ์ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยพิจารณาถึงต่างๆ ดังนี้ 1) ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ 2) ความถูกต้องตามนิยามที่กำหนด โดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ประเมินความถูกต้องตามนิยาม ผู้วิจัยคัดเลือกข้อกระทงข้อที่ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ใน 3 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันไว้ และปรับปรุงข้อกระทงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ข้อกระทงทั้งสิ้น 39 ข้อ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค ตารางที่ 8)

ขั้นที่ 2. ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด ดังนี้

1. การหาความตรงตามสภาพ (concurrent validity) ผู้วิจัยใช้เทคนิคการจำแนกกลุ่มที่รู้ลักษณะแล้ว (known groups) 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะของความพึงพอใจในชีวิต ประกอบด้วยนักเรียนกลุ่มปกติ จำนวน 25 คน และนักเรียนกลุ่มที่มีความพิการจำนวน 25 คน นักเรียนทั้งสองกลุ่มนี้ได้มาโดยการเลือกของครูผู้สอน อาจารย์แนะแนว และอาจารย์ที่ปรึกษา โดยมีเกณฑ์ว่า เป็นนักเรียนที่มีความกระตือรือร้น สนใจสิ่งที่เขาทำอยู่ตลอดเวลา มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ไม่ย่อท้อเมื่อมีปัญหา เป็นคนมีเป้าหมายในการทำสิ่งต่างๆและพยายามทำให้สำเร็จตามเป้าหมายนั้น มีลักษณะของการรับรู้ตนเองทางบวกและเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นคนที่มีอารมณ์แจ่มใสและมองโลกในแง่ดี

กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มนักเรียนที่ไม่มีลักษณะของความพึงพอใจในชีวิตหรือมีบ้างแต่น้อยประกอบด้วยนักเรียนกลุ่มปกติ จำนวน 25 คน และนักเรียนกลุ่มที่มีความพิการจำนวน 25 คน นักเรียนทั้งสองกลุ่มนี้ได้มาโดยการเลือกของครูผู้สอน อาจารย์แนะแนว และอาจารย์ที่ปรึกษา โดยมีเกณฑ์ว่า เป็นนักเรียนที่ไม่มีความกระตือรือร้น ขาดความมานะพยายาม ไม่อดทนเมื่อพบอุปสรรค เป็นคนไม่มีเป้าหมายในการทำสิ่งต่างๆ มีลักษณะของการรับรู้ตนเองทางลบและ เป็นคนที่มีอารมณ์ไม่แจ่มใสและมองโลกในแง่ร้าย

2. การวิเคราะห์คุณภาพรายข้อ (Item Analysis) หาโดยการทดสอบคะแนนแต่ละค่าด้วยการทดสอบสถิติที (t-test) และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อของแบบวัด (item total correlation) ในการคัดเลือกข้อกระทงที่ผ่านเกณฑ์จะพิจารณาทั้งค่าที และค่าสหสัมพันธ์รายข้อไปพร้อมๆกัน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค ตารางที่ 9) ข้อกระทงที่เลือกไว้จะต้องมีเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่ง ดังนี้ (1) เป็นข้อกระทงที่มีค่าที (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ขึ้นไป หรือ (2.) เป็นข้อกระทงที่มีค่าสหสัมพันธ์ (item - total correlation) ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ ที่มีค่าตั้งแต่ .214 ขึ้นไป หรือ (3) เป็นข้อกระทงที่ผ่านเกณฑ์ทั้ง 2 ข้อแรก ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงพบว่ามีข้อกระทงที่ผ่านเกณฑ์ทั้งสิ้น 33 ข้อ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค ตารางที่ 10)

3. การหาค่าสหสัมพันธ์รายข้อของแบบวัด (item - total correlation) ผู้วิจัยนำข้อกระทงที่ผ่านเกณฑ์ทั้ง 33 ข้อ จากข้อ 2 มาตรวจคะแนนใหม่เพื่อหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อในแต่ละองค์ประกอบกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบวัดความพึงพอใจในชีวิต เพื่อคัดเลือกข้อกระทงที่มีค่าสหสัมพันธ์ตั้งแต่ .214 ขึ้นไป (มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05) การคัดเลือกข้อกระทงที่ผ่านเกณฑ์จึงพิจารณาที่ค่าสหสัมพันธ์เป็นประเด็นหลัก จากนั้นจึงพิจารณาค่าความเที่ยงขององค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบเป็นประเด็นต่อมา การคัดเลือกข้อกระทงนั้นผู้วิจัย

ต้องการได้ข้อกระทงทุกข้อมีค่าสหสัมพันธ์ตั้งแต่ .214 ขึ้นไป ดังนั้นวิธีการคัดเลือกข้อกระทงผู้วิจัย จึงต้องทำการประมวลผลถึง 3 ครั้ง ดังมีรายละเอียดดังนี้

(1) การประมวลผลครั้งที่ 1 มีข้อกระทงที่มีค่าสหสัมพันธ์ไม่ถึง .214 อยู่ 4 ข้อ ได้แก่ข้อ 3,5,21 และ 32 ผู้วิจัยพิจารณาที่ค่าสหสัมพันธ์เป็นอันดับแรกโดยตัดข้อกระทงที่มีค่าสหสัมพันธ์ห่างจากเกณฑ์มากๆออกก่อน ได้แก่ ข้อ 5 และข้อ 21 ส่วนข้อ 3 และ 32 มีค่าเกือบถึงเกณฑ์ ดังนั้นในอันดับที่สองผู้วิจัยจึงพิจารณาค่าความเที่ยงของแต่ละองค์ประกอบ เมื่อไม่ได้ตัดข้อ 3 และ 32 ออกซึ่งพบว่าค่าความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ปานกลางคือ .63 และ .60 จึงคงข้อกระทงดังกล่าวไว้ก่อน ดังนั้นจึงเหลือข้อกระทงที่คัดไว้ 31 ข้อ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค ตารางที่ 11)

(2) การประมวลผลครั้งที่ 2 ผู้วิจัยตรวจคะแนนใหม่แล้วหาค่าสหสัมพันธ์จากข้อกระทงที่ผ่านเกณฑ์ในครั้งที่ 1 อีกครั้ง พบว่า ในครั้งนี้ค่าสหสัมพันธ์ของข้อที่ 32 มีค่า .1783 ซึ่งไม่ถึงเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาค่าความเที่ยงขององค์ประกอบนี้คือ องค์ประกอบที่ 2 มีความเที่ยงเท่ากับ .62 ซึ่งอยู่ในระดับกลางๆแต่เนื่องจากข้อ 32 นี้มีค่าสหสัมพันธ์ต่ำกว่าเกณฑ์ทั้ง 2 ครั้ง ผู้วิจัยจึงคัดออก เมื่อคัดออกแล้วจำนวนข้อกระทงในองค์ประกอบที่ 2 เหลือ 5 ข้อ ซึ่งมีจำนวนไม่แตกต่างกันมากเมื่อเทียบจำนวนข้อกระทงกับองค์ประกอบอื่นๆ จากการประมวลผลในครั้งที่ 2 นี้ ได้ข้อกระทงทั้งสิ้น 30 ข้อ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค ตารางที่ 12)

(3) การประมวลผลครั้งที่ 3 ผู้วิจัยตรวจคะแนนใหม่แล้วหาค่าสหสัมพันธ์จากข้อกระทงทั้งสิ้น 30 ข้อ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค ตารางที่ 13)

4. การหาค่าความเที่ยง (reliability)

4.1 ผู้วิจัยตรวจคะแนนข้อกระทงที่คัดไว้ทั้ง 30 ข้อใหม่อีกครั้งจึงได้ค่าความเที่ยง (α) ที่เป็นการประเมินค่าความคงที่ภายใน (internal consistency) จากสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha reliability coefficient) ได้ค่าความเที่ยงดังนี้

4.1.1 ความเที่ยงรวมทั้งฉบับ	=.90
4.1.2 ด้านความกระตือรือร้น	=.63
4.1.3 ด้านความตั้งใจและอดทนใน การดำเนินชีวิต	=.65
4.1.4 ด้านความสอดคล้องระหว่างเป้าหมาย ที่ต้องการและที่ได้รับ	=.69
4.1.5 ด้านอัตมโนทัศน์ทางบวก	=.73
4.1.6 ด้านระดับอารมณ์	=.70

4.2 นำข้อกระทงที่ได้ทั้ง 30 ข้อ จากข้อ 4.1มาจัดเรียงแบบสุ่ม แล้วให้ลำดับที่ของข้อกระทงใหม่ จึงได้เป็นแบบวัดฉบับสมบูรณ์ (ดูภาคผนวก ข)

5. การหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ(intercorrelation between components)

การหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบมีเป้าหมายเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของความพึงพอใจในชีวิตทั้ง 5 องค์ประกอบตามแนวคิดของนิวกาเท็นที่กล่าวว่าความพึงพอใจในชีวิตมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบที่สอดคล้องกัน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) พบว่าองค์ประกอบทั้ง 5 มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันทางบวกโดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังรายละเอียดจากตารางที่ 3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	ความเครียดหรือรันทนในชีวิต	ความตั้งใจและอดทนในการดำเนินชีวิต	ความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายที่ต้องการและที่ได้รับ	อัตมโนทัศน์ทางบวก	ระดับอารมณ์
ความเครียดหรือรันทนในชีวิต	-	.6007**	.4681**	.6935**	.6443***
ความตั้งใจและอดทนในการดำเนินชีวิต		-	.4476**	.5546**	.5872**
ความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายที่ต้องการและที่ได้รับ			-	.5286**	.5957**
อัตมโนทัศน์ทางบวก				-	.7667**
ระดับอารมณ์					-

** p<.01   ***p<.001

2.2 แบบวัดความพึงพอใจในชีวิตฉบับสมบูรณ์ที่ใช้ในงานวิจัยนี้

แบบวัดความพึงพอใจในชีวิตที่ผู้วิจัยปรับปรุงขึ้นโดยเป็นแบบวัดฉบับสมบูรณ์ที่ใช้ในงานวิจัยนี้ (ดูภาคผนวก ข) มีลักษณะดังนี้

1. องค์ประกอบของแบบวัดความพึงพอใจในชีวิต

องค์ประกอบที่ 1 ความกระตือรือร้นในชีวิต (Zest for life) ข้อกระทงในองค์ประกอบนี้มีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2,10,18,23 และ 26 แบ่งออกเป็น

ข้อความเชิงบวก 4 ข้อ ได้แก่ข้อ 2,10,18, และ 26

ข้อความเชิงลบ 1 ข้อ ได้แก่ข้อ 23

องค์ประกอบที่ 2 ความตั้งใจและอดทนในการดำเนินชีวิต (Resolution and fortitude) ข้อกระทงในองค์ประกอบนี้มีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ข้อ 5,9,14,17 และ 22 แบ่งออกเป็น

ข้อความเชิงบวก 4 ข้อ ได้แก่ข้อ 5,9,14, และ 17

ข้อความเชิงลบ 1 ข้อ ได้แก่ข้อ 22

องค์ประกอบที่ 3 ความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายที่ต้องการและที่ได้รับ (Congruence between expect and achieved goals) ข้อกระทงในองค์ประกอบนี้มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ข้อ 1,4,8,13,21,25 และ 29

ข้อความเชิงบวก 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 1,4, และ 13

ข้อความเชิงลบ 4 ข้อ ได้แก่ข้อ 8,21,25 และ 29

องค์ประกอบที่ 4 อุดมโนทัศน์ทางบวก (Positive self concept) ข้อกระทงในองค์ประกอบนี้มีจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ข้อ 3,6,11,15,19 และ 24

ข้อความเชิงบวก 2 ข้อ ได้แก่ข้อ 6 และ 24

ข้อความเชิงลบ 4 ข้อ ได้แก่ข้อ 3,11,15 และ 19

องค์ประกอบที่ 5 ระดับอารมณ์ (Mood tone) ข้อกระทงในองค์ประกอบนี้มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ข้อ 7,12,16,20,27,28 และ 30

ข้อความเชิงบวก 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 16,27 และ 30

ข้อความเชิงลบ 4 ข้อ ได้แก่ข้อ 7,12,20 และ 28

2. วิธีการตอบแบบวัด

วิธีการตอบแบบวัด คือ ให้ผู้ตอบอ่านข้อกระทงทีละข้อและพิจารณาข้อกระทงในแบบวัดว่าตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบในระดับใด แล้วเลือกตอบโดยใส่เครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความรู้สึกมากที่สุด

5	หมายถึง ตรงกับความรู้สึกมากที่สุด
4	หมายถึง ตรงกับความรู้สึกมาก
3	หมายถึง ตรงกับความรู้สึกพอควร
2	หมายถึง ตรงกับความรู้สึกน้อย
1	หมายถึง ตรงกับความรู้สึกน้อยที่สุด

3. เกณฑ์การให้คะแนน

ทำการให้คะแนนเป็นรายข้อ มีช่วงคะแนนตั้งแต่ 1-5 คะแนนซึ่งการให้คะแนนมีหลักเกณฑ์ดังนี้

ข้อกระทงเชิงบวก (positive) ให้คะแนนดังนี้

ตรงกับความรู้สึกมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
ตรงกับความรู้สึกมาก	ให้ 4 คะแนน
ตรงกับความรู้สึกพอควร	ให้ 3 คะแนน
ตรงกับความรู้สึกน้อย	ให้ 2 คะแนน
ตรงกับความรู้สึกน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

ข้อกระทงเชิงลบ(negative) ให้คะแนนดังนี้

ตรงกับความรู้สึกมากที่สุด	ให้ 1 คะแนน
ตรงกับความรู้สึกมาก	ให้ 2 คะแนน
ตรงกับความรู้สึกพอควร	ให้ 3 คะแนน
ตรงกับความรู้สึกน้อย	ให้ 4 คะแนน
ตรงกับความรู้สึกน้อยที่สุด	ให้ 5 คะแนน

4. การคิดคะแนน

การคิดคะแนนจะคิดโดยการรวมคะแนนทั้ง 30 ข้อ ของผู้ตอบเข้าด้วยกัน เป็นคะแนนของความพึงพอใจในชีวิตของผู้ตอบแบบวัด

4. ขั้นตอนการดำเนินการ

1. ระยะเวลาก่อนการทดลอง

1.1 ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย โดยนำหนังสือที่ออกโดย คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอต่อ 1) อาจารย์ใหญ่โรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่ พัทยา และ 2) ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพนวมินทรราชูทิศ

1.2 ผู้วิจัยวัดความพึงพอใจในชีวิตของนักเรียน ดังนี้

1.2.1 นักเรียนปกติที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการอาชีพนวมินทรราชูทิศ ระดับการศึกษา คือ ประโยควิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2541 สาขาอิเล็กทรอนิกส์ ให้นักเรียนตอบแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตแล้วนำคำตอบจากแบบวัดมาตรวจให้คะแนนจากนั้น คำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อคัดเลือกนักเรียนปกติที่มีคะแนนความพึงพอใจในชีวิตต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย 0.5 SD พบว่ามีนักเรียนปกติจำนวน 20 คน

1.2.2 นักเรียนที่มีความพิการที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่ พัทยา ระดับการศึกษา คือ ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ในปีการศึกษา 2541 สาขาอิเล็กทรอนิกส์ ให้นักเรียนตอบแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตแล้วนำคำตอบจากแบบวัดมาตรวจให้คะแนน จากนั้นคำนวณหา ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อคัดเลือกนักเรียนที่มีความพิการที่มีคะแนนความพึงพอใจในชีวิตต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย 0.5SD พบว่ามีนักเรียนที่มีความพิการจำนวน 17 คน

1.3 ผู้วิจัยนัดประชุมกับนักเรียน ดังนี้

1.3.1 ผู้วิจัยนัดประชุมกับนักเรียนปกติที่มีคะแนนความพึงพอใจในชีวิตต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย 0.5SD จำนวน 20 คน (จากข้อ 1.2.1) เพื่ออธิบายถึงการเข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์ และ ประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์ จากนั้นผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการทดลอง ซึ่งนักเรียนทั้งหมดมีความสมัครใจในการเข้าร่วมการทดลอง ผู้วิจัยกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน รวมจำนวน 16 คน โดยกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์

1.3.2 ผู้วิจัยนัดประชุมกับนักเรียนที่มีความพิการที่มีคะแนนความพึงพอใจในชีวิตต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย 0.5SD จำนวน 17 คน เพื่ออธิบายถึงการเข้าร่วม กลุ่มจิตสัมพันธ์และประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์ จากนั้นผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมกลุ่มการทดลอง ซึ่งนักเรียนทั้งหมดสมัครใจในการเข้าร่วมการทดลอง ผู้วิจัยผู้คุมกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน รวมจำนวน 16 คน โดยกลุ่มทดลองได้เข้ากลุ่มจิตสัมพันธ์ ส่วนกลุ่มควบคุม ไม่ได้เข้ากลุ่มจิตสัมพันธ์

2. ระยะเวลาทดลอง

2.1 ให้นักเรียนกลุ่มทดลองเข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนวโรเจอร์ส โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้นำกลุ่ม โดยมีระยะเวลาดังนี้

2.1.1 กลุ่มทดลองนักเรียนปกติเข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์ระหว่างวันที่ 19 – 21 กุมภาพันธ์ 2542 ระยะเวลา 3 วัน 2 คืน รวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง โดยใช้สถานที่ คือ บ้านพักรับรองภายในวิทยาลัยการอาชีพนวมินทรราชูทิศ ผู้วิจัยขอเสนอตารางการเข้ากลุ่มจิตสัมพันธ์ ดังนี้ ตารางที่ 4 การเข้ากลุ่มจิตสัมพันธ์ของนักเรียนปกติ

วันที่	เวลา	ระยะเวลา
วันศุกร์ที่ 19 กุมภาพันธ์ 2542	21.00-22.30	1.30 ชั่วโมง
วันเสาร์ที่ 20 กุมภาพันธ์ 2542	8.30-12.30	4 ชั่วโมง
	14.00-17.00	3 ชั่วโมง
	19.00-21.30	2.30 ชั่วโมง
	รวม	20 ชั่วโมง
วันอาทิตย์ที่ 21 กุมภาพันธ์ 2542	8.30-12.30	4 ชั่วโมง
	13.00-18.00	5 ชั่วโมง

2.1.2 กลุ่มทดลองนักเรียนที่มีความพิการเข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์ระหว่างวันที่ 12 – 14 มีนาคม 2542 ระยะเวลา 3 วัน 2 คืน รวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง โดยใช้สถานที่ คือ ห้องประชุมใหญ่โรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่ พัทยา ผู้วิจัยขอเสนอตารางการเข้ากลุ่มจิตสัมพันธ์ ดังนี้

ตารางที่ 5 การเข้ากลุ่มจิตสัมพันธ์ของนักเรียนที่มีความพิการ

วันที่	เวลา	ระยะเวลา
วันศุกร์ที่ 12 มีนาคม 2542	20.00-23.30	3.30 ชั่วโมง
วันเสาร์ที่ 13 มีนาคม 2542	8.00-11.30	3.30 ชั่วโมง
	13.00-16.30	3.30 ชั่วโมง
	19.00-21.30	2.30 ชั่วโมง
	8.00-12.00	4 ชั่วโมง
วันอาทิตย์ที่ 14 มีนาคม 2542	13.00-16.00	3 ชั่วโมง
		รวม 20 ชั่วโมง

2.2 กลุ่มควบคุมทั้งนักเรียนปกติ และนักเรียนที่มีความพิการใช้ชีวิตปกติไม่ได้เข้ากลุ่มจิตสัมพันธ์

2.3 วิธีดำเนินการทดลอง

2.3.1 ผู้วิจัยใช้กระบวนการกลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนวคิดทฤษฎีของโรเจอร์ส เป็นพื้นฐานในการดำเนินการกลุ่ม โดยการที่นักเรียนกลุ่มทดลองทั้ง 8 คน จะมาอยู่ร่วมกันตามวันเวลาและสถานที่ที่กล่าวไว้ในข้อ 2.1

2.3.2 กลุ่มทดลองนักเรียนปกติเป็นนักเรียนไปกลับ ซึ่งในช่วงการทดลองนี้ทางวิทยาลัยได้ทำหนังสือถึงผู้ปกครองนักเรียนทุกคนเพื่อขออนุญาตให้นักเรียนมาร่วมในการทดลองครั้งนี้ โดยทางวิทยาลัยได้จัดบ้านพักรับรองให้เป็นสถานที่ในการดำเนินการวิจัย

2.3.3 กลุ่มทดลองนักเรียนที่มีความพิการ เป็นนักเรียนประจำที่พักอาศัยรวมกันภายในโรงเรียน โดยปกตินักเรียนทุกคนเรียนตั้งแต่วันจันทร์ ถึง วันเสาร์ และหยุดพักก่อนวันอาทิตย์ ดังนั้นนักเรียนที่มาเข้าร่วมการทดลองจะขาดเรียนวันเสาร์ เพราะการดำเนินการกลุ่มจิตสัมพันธ์นี้ใช้เวลาต่อเนื่องกันวันศุกร์ถึงวันอาทิตย์ ซึ่งผู้วิจัยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากทางโรงเรียนคือครูผู้สอนอนุญาตให้นักเรียนในกลุ่มทดลองมาเข้าร่วมการทดลองได้ โดยทางโรงเรียนได้จัดห้องประชุมใหญ่ให้เป็นสถานที่ในการวิจัย

3. ระยะเวลาหลังการทดลอง

3.1 หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว ผู้วิจัยนำแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตให้นักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและควบคุมตอบ

3.2 ผู้วิจัยควรจะให้คะแนน โดยในการคิดคะแนนรวมนั้นจะทำการรวมคะแนนจากคำตอบทุกข้อของผู้ตอบแต่ละคน จากนั้นนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ค่าทางสถิติต่อไป

5. ข้อจำกัดในการวิจัย

1. ผู้วิจัยตั้งใจว่าหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัยแล้วผู้วิจัยจะจัดกลุ่มจิตสัมพันธ์ให้กับนักเรียนกลุ่มควบคุมแต่ไม่สามารถทำได้เพราะนักเรียนบางส่วนจบการศึกษา บางส่วนกลับสู่ภูมิลำเนาเนื่องจากเป็นช่วงปิดภาคการศึกษา

2. การวิจัยนี้ไม่สามารถติดตามผลได้เพราะนักเรียนบางส่วนจบการศึกษา บางส่วนกลับสู่ภูมิลำเนา เนื่องจากช่วงเวลาในการทำวิจัยนี้จัดก่อนการปิดภาคการศึกษา 2 สัปดาห์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตระยะก่อนการทดลอง ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้ง 2 กลุ่ม

2. ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของครั้งก่อนการทดลอง (pretest) และครั้งหลังการทดลอง (posttest) ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ทั้ง 2 กลุ่ม และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของครั้งหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง ทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ทดสอบค่าที (t-test)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย